

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4
------------------------------	--	----------------

Завідувач кафедри
Перегуда Є.В.

30 червня 2023 р.

Розробник силабуса

Яхно О.О.
Мотузенко Б.І.

СИЛАБУС ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ МІСТА

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОКФ4
2) Навчальний рік: 2023-2024
3) Освітній рівень: бакалавр
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: 2 (денна), 3 (заочна)
9) Контактні дані викладача: доцент, к.соціол.н. Мотузенко Богдан Ігорович Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті: http://surl.li/fkked Контакти: (044)261-55-66; (050)730-55-48; motuzenko.bi@knuba.edu.ua доцент, к.п.н. Яхно Олексій Олександрович Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті: http://surl.li/fkked Контакти: (044)261-55-66; (097) 412-24-16; yakhno.oo@knuba.edu.ua ; oleksii.yakhno@gmail.com
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити: „Вступ до спеціальності»
12) Мета курсу: надання студентам знання зі сфери політичної соціології міста як об'єкту міждисциплінарного вивчення політології соціології та урбаністики, що передбачає теоретико-методологічні основи політичної соціології міста, її проблемну парадигму та прикладний інструментарій.
13) Результати навчання:

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	Обговорення під час занять, написання есе, тестове опитування, індивідуальне завдання	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК04 СК03 ДСК01
2.	ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Обговорення під час занять, написання есе, тестове опитування, індивідуальне завдання	Лекції, практичні заняття	ІК СК03 СК08 ДСК01

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4		
3.	ПРН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.	Обговорення під час занять, написання есе, тестове опитування, індивідуальне завдання	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК04 СК03 СК08 ДСК01
4.	ПРН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.	Обговорення під час занять, написання есе, тестове опитування, індивідуальне завдання	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК04 СК03 ДСК01
5	ДПРН03. Вміти розробляти рекомендації щодо формування планів розвитку населених пунктів, просторового планування та забудови міст	Обговорення під час занять, написання есе, тестове опитування, індивідуальне завдання	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК04 СК03 СК08 ДСК03

14) Структура курсу

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Контрольна робота	Самостійна робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
Денна 50	50		1	80	Залік
Заочна 10	24		1	146	Залік
Сума годин:					180
Загальна кількість кредитів ECTS					6,0
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:					Денна 100 (3,33) Заочна 34 (1,13)

15) Зміст курсу

Тематика лекцій та практичних занять

Модуль І. Предмет та об'єкт політичної соціології міста. Місто як об'єкт міждисциплінарного вивчення

Змістовий модуль І. Політична соціологія міста як галузь науки

Тема 1. Політична соціологія міста як галузь соціологічного знання.

Тема 2. Місто як об'єкт комплексного політико-соціологічного аналізу.

Тема 3. Соціально-політична та соціально-урбаністична думка в історичній ретроспективі.

Змістовий модуль 2. Соціально-просторова та політична організація міського середовища

Тема 4. Місто як феномен соціально-політичного простору.

Тема 5. Соціально-політична структура міської спільноти.

Тема 6. Політичні та інші чинники міської стратифікації.

Модуль 2. Соціальні засади міської самоврядної політики та міської влади

Змістовий модуль 3. Громадські та самоврядні засади міської політики

Тема 7. Міські громадсько-політичні організації, рухи та міські групи впливу і групи інтересів.

Тема 8. Соціальні засади міського самоврядування.

Змістовий модуль 4. Соціальні суб'єкти міської політики та міської влади

Тема 9. Політико-соціологічний аналіз феномену політичного лідерства в місті.

Тема 10. Політико-соціологічний аналіз міських еліт.

Тема 11. Соціально-урбаністичний контекст діяльності політичних партій.

Тема 12. Соціологічні аспекти вивчення регіональної влади та міської влади.

Модуль 3. Політична ідентичність і культурно-символічні аспекти міського соціуму

Змістовий модуль 5. Культурно-символічні аспекти міського соціуму як політичного утворення

Тема 13. Міська ідентичність і політична ідентичність. Політична свідомість містян.

Тема 14. Проблеми політичної соціалізації в містах.

Тема 15. Міська політична культура в соціологічному вимірі.

Тема 16. Політико-символічні і семантичні виміри міського середовища.

Модуль 4. Соціологічне вивчення політичної поведінки в містах.

Змістовий модуль 6. Соціологічне вивчення політичної поведінки містян.

Тема 17. Політична поведінка та політична участь в урбаністичному середовищі.

Тема 18. Масова політична свідомість і масова поведінка в місті.

Тема 19. Соціологічне вивчення політичної та електоральної поведінки містян.

Тема 20. Соціологічне забезпечення виборчої кампанії в місті.

Тема 21. Політична комунікація і маніпулятивні стратегії в політико-урбаністичному полі.

Модуль 5. Проблеми управління, напрями соціального і політичного розвитку міст та методи досліджень

в політичній соціології міста

Змістовий модуль 7. Політична проблематика управління та розвитку міст

Тема 22. Управління розвитком міського соціуму та соціальне проектування в містах.

Тема 23. Тенденції і напрями соціального та політичного розвитку міст в Україні.

Змістовий модуль 8. Соціологічне дослідження і методи вивчення політичної соціології міста.

Тема 24. Методи соціологічних досліджень в політичній соціології міста (4 год.).

Контрольна робота. Тематика:

1. Історичний екскурс в соціологію міста. Ретроспектива уявлень про місто.
2. Соціально- політична структура міської спільноти.
3. Місто як об'єкт політико-соціологічного аналізу.
4. Політична участь: зміст і форми.
5. Міська еліта: соціальні основи і способи рекрутування.
6. Політичне лідерство в місті. Соціально-психологічні і соціологічні характеристики.
7. Історія досліджень електоральної поведінки в місті.
8. Дослідження електоральної поведінки в містах США і Європи.
9. Дослідження електоральної поведінки на пострадянському просторі.
10. Моделі електоральної поведінки в великих та малих містах.
11. Політичні рейтинги: соціологічний інструментарій вимірювання в міському просторі.
12. Формування і складові масових політичних настроїв городян.
13. Міські еліти: політико-соціологічний аналіз.
14. Психологічні чинники впливу на міський електорат.
15. Маніпулятивні технології і пропаганда в містах в період виборів.
16. Вплив ЗМІ на електоральні переваги міських виборців.
17. Протестна поведінка мешканців міст: поняття, види, динаміка.
18. Протестні рухи в містах на пострадянському просторі.
19. Особливості застосування методик опитування у виборчому процесі
20. Проведення інтерв'ю в місті та основні труднощі.
21. Метод фокус-групи в дослідженні електоральної поведінки.
22. Специфіка проведення exit-polls у великих та малих містах.
23. Феномен міського політичного лідера: політико-соціологічний аналіз.
24. Соціологічні аспекти вивчення регіональної та міської влади.
25. Міські громадсько-політичні організації, рухи та групи інтересів
26. Політичні орієнтації електорату українських міст: регіональні і соціальні відмінності.
27. Основні чинники міської стратифікації.
28. Український досвід вивчення громадської думки в період виборів.
29. Спосіб використання чуток в управлінні електоральною поведінкою.
30. Стереотипи та їх роль в електоральній поведінці.
31. Якісні і кількісні методи досліджень електоральної соціології
32. Міська політична культура: соціологічний вимір.
33. Модель партійно-ідеологічної ідентифікації
34. Міська ідентичність і політична свідомість містян.
35. Діяльність політичних партій в соціально-урбаністичному контексті.
36. Сучасні трансформації у поведінці електорату
37. Політична соціологія міста М. Вебера.
38. Політико-символічні виміри міського середовища.
39. Масова політична свідомість і масова поведінка в місті.
40. Специфіка політичної культури мешканців міст в умовах суспільних трансформацій.
41. Політична комунікація і маніпулятивні стратегії в політико-урбаністичному полі.
42. Формування політичної орієнтації міської молоді: методологія соціологічного дослідження.
43. Політична поведінка та політична участь в урбаністичному середовищі.
44. Соціально-політична характеристика населення міст пострадянської України.
45. Партійно-політична палітра сучасної України, проблеми та тенденції її розвитку.
46. Управління розвитком міського соціуму та
47. Соціальне проектування в містах.
48. . Місто як символічна реальність та знаковий простір. Політична знаковість.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал

1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

16) Основна література

Підручники:

- 1 Василенко І.А., Півоваров О.А., Трус І.М., Іванченко А.В. Урбоекологія. Дніпро: Акцент ПП, 2017. 309 с. URL: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/WWW/practic/5-7-byk.pdf>.
- 2 Соціологія політики: Підручник / За ред. В.А. Полторака, О.В. Петрова, А.В. Толстоухова. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2010. URL: <http://socio.karazin.ua/resources/5daf7f46b8ac1198931e705d5dcaafb7.pdf>
- 3 Urban Politics. Critical Approaches. Mark Davidson, Deborah Martin, 2013 192 Seiten Taylor and Francis (Verlag) URL: <https://www.perlego.com/book/862152/urban-politics-critical-approaches-pdf>

Навчальні посібники:

- 1 Головатий М. Ф. Соціологія політики: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2003. — 504 с. — Бібліогр.: с. 491 URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/po_14.pdf.
- 2 Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с. URL: <https://inlnk.ru/3Zevz0>.
- 3 Клошніченко Є. Управління містом: Навч. посібник. К.: КНУБА, 2003. - 260 с.
- 4 Основи політичної соціології : навчальний посібник для студентів соціогуманітарних спеціальностей / М. А. Безносів, Т. М. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 252 с. URL: <http://socio.karazin.ua/resources/7076709d4b1faf34276aaffdb5f6186f.pdf>.
- 5 Посацький Б.С. Основи урбаністики: Навч. посібн. 2-е вид. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2001. - 244 с.
- 6 Соціологія міста: навчальний посібник / [Л.В. Малес, В.В. Серeda, М.О.Соболевська, Ю.Г.Сорока та ін.]; за заг. ред. О.К. Міхєєвої, Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 463 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r329.pdf>.

Методичні роботи:

Мотузенко Б.І., Яхно О.О. Політична соціологія міста: методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2022. 26 с.

17) Додаткова література

- 1 Вебер М. Соціологія. Загально-історичні аналізи. Політика. К. : *Основи*, 1998. - 534 с. URL: <http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>.
- 2 Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорія, методи. / О. І. Вишняк — К.: Ін-т соціології НАНУ, 2000. — 156 с. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/vishnyak.pdf>.
- 3 Громадянське суспільство: політичні та соціальноправові проблеми розвитку: [монографія] / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін.; за ред. М. П. Требіна. – Харків: Право, 2013. – 536 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10902>.
- 4 Досвід та перспективи розвитку міст України. Ландшафтне планування. Збірник наукових праць. – Вип. 34 / Відповідальний редактор Ю.М. Палеха. – К.: ДП УДНДПМ «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя, 2020. – 128 с. URL: http://dipromisto.gov.ua/files/Publications/zbirnyk_34.pdf.
- 5 Нікітенко Л.О. Використання краудсорсингових технологій в публічному управлінні містом. *Політичне життя*. 2021. №3. URL: <http://surl.li/funkg>.
- 6 Орлов О. В. Проблеми формування та розвитку управлінської еліти / О. В. Орлов // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2014. – № 2. – С. 75–79. URL: <https://inlnk.ru/zag9k2>.
- 7 Онищенко О.О. Теорії маніпуляції масовою свідомістю: «Вікно Овертона» та «Спіраль мовчання» // Актуальні проблеми політики. 2022. Вип. 70. URL: http://app.nuoua.od.ua/archive/70_2022/9.pdf.

8 Рудакевич, О. М. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження / О. М. Рудакевич. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 354 с. URL: <https://inlnk.ru/4yeR6p>
9 Флоріда Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасливими. Київ: Наш формат, 2019. 320 с.
10 V. Klement. Moral and Political Implications of Urbanism. Brno. 2020. URL: https://www.academia.edu/42795992/Moral_and_political_implications_of_urbanism.

Інформаційні ресурси:

<http://library.knuba.edu.ua/>. Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури.
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4173>. Освітній сайт КНУБА. Дисципліна «Політична соціологія міста».

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання								Інд. робота	Залік	Сума балів
Змістові модулі										
1	2	3	4	5	6	7	8			
5	5	5	5	5	5	5	5	30	30	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

Система оцінювання знань студентів включає поточний, модульний та семестровий контроль знань. Поточний і модульний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, захисту індивідуальних завдань та тестового опитування.

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються студенту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

20) Політика щодо відвідування:

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.
2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.
3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.
4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<https://org2.knuba.edu.ua/user/index.php?id=4173>.